

Proceja presv. rešnega Telesa pri starih Slovencih na Laškem

Nosa

Kau presv. Telesa, ki je pri nas eden najimunitnejših v celni letu in vati prededje so. Škabeli, ga z naravnost slavo praznovati, ki jim je bilo mogoče v njih okolstevah. Na njih narodne oblačila so se vidile tudi dan v procesii. Projakimo fantje so imeli njih dolge škrlatice iz dragiga sukna, katerih ljuknice so bile vsite z vitujevimi ali z zelenimi svilnastimi. Kapice so imeli iz raznih barv, ino skoli plata, prosto, zvezane svilnaste robce; njih bergete¹⁾ so bile kratke do kolena iz črniga sukna; so imeli vitujev ali škrlatne nogovice, vedno iz volne, volovecne pri kolenu s pasom, zato pripadajo jimini, s katerih so bile sklane seberne ali glate nitke, da so mah so imeli vsi seberne zapovrke; njih klobuki so bili suhi ino sklogli, skoli njih so imeli črti, perste črniga žameta, spradjeniga v eno dolgo lashtantjico (laste-²⁾ kpačo) seberno zapovrko, kateriga za črti perste je viselo po pl. čih raz klobuka; ruce iz disčih cvetic je bil z batovicami³⁾ na klobuke od zad pripet, ino na rama cvetica je bila za žameta od spredaj. Njih lasje so jim veseli dolgi poramenuh, ino kad jih je imel bolj dolge, ta je bil bolj čistav. Na jim perstih ino prsto na glavi sedjali, so bili lično počesani, ino v en glavijih spradjenih; katerega so imeli vedno v gladi. Ženske pa so imele njih ruce, vitujev ali zelene svilnaste kralje vse zhibičane⁴⁾ po dolgavi; modaci so bili iz devesha, ino, po sivah so bile vsite glate, črnašete. Tudi ženske so imele dolge škrlatice (po 20 libel deč), ino iz prata po njih so jim viseli svilnaste trakovi v obličinu številu do pasu. Skloni na perstih so imele klobuko zhibičane, katero je pokrivala piturica⁵⁾ iz devesha raznih barv obobljena z glatam; nogovice so imele vse iz volne škrlatne barve, ino na volnah so imele tudi one lastantjice seberne zapovrke. Glej pa mi oč vidite letih oblačil po deželi; oveder moja stara mati ga se zdej seberno brani. Ženske so imele tudi glate ruce ino glat klif privezan skoli prata na traku črniga žameta.

1) klačci

2) baton ali čobon je gump- knopf; izleča tonice se od tod imenujejo.

3) zafalkel

4) Romanel Franzen, piturica Bonar- brinde.

5) Glocken- soniel.

6) Ni jim pravimo majo.

Haroci veseli nasih možakov pa je bilo imati v procesii na dan presv. Telesa puško za pokate, ino vsi, ki je imel, mu se je zdela, da ni kolenjak, da je porabljen ino zaprtjen. Gato si je gledal je poprj- šev dan, ako mu je bilo le mogoče, prahabete, ino v obličinu zahanu je vedite, sklati ino sklati, da mu se drugi dan vtepla v procesii. Je ta očer je bilo vse žio, pondejeli. Pri vsaki celki po bledičevah ino po volni se je slivalo vse- lo truhate⁶⁾ ino so se slivalo puške, miškati, čilasji pokate, da je bilo kaj. Poleg poti, kamor se je imela voziti procesija, po bledičevah ino levi strani so bile v zemljo zasajene kostane udaje⁷⁾ ino nanjih visle duseče cvetic ino oveci raznih poljskih rožic.

Drugi dan svet. Trumim zoru so veselo zvonovi zapeli ino puške pokale. Na vsih krajih so se jeli nati slavni v dolini s farmanški cer- kvivaliti. Na 9. zjutraj se je začel sočni obed. Kru se odperli procesija s 18.

Stebenim križi, katerih vsak je enjeu nar 400 do 500 denarih, glavo ten denarke
 zlat je čez en goldinar, dalje je sledilo štirih 100 stotičev z zvončki, kateri so vedno
 klučkali zvončji, z evangeljovno blagoslavo. Potem so šli v štirih dvanajstih dvanajstih 300
 do 400 stotičev z zvončkami na ravnici; vsi strelci ene strani ali sosede so bili skupaj,
 ino kadar so leti kovalci, so pršli strelci druge strani ali sosede, ino tako dalje. Za
 njimi so sledili narodski godci z svojimi godli; potem so se vrstili peveci; prdeji du-
 hovniki z presveto kešino sledili, med katerim so nosili nebo črti, v ospredju
 s g. nar. inecitriških deželskih solovce. Za njim so bili vradniki, ino je letuje moški
 spet dva in dva; ino na zadnje ženski spol. Kadar so duhovniki odpeli »kunge
 lingua« (»helili«¹⁾), štirih solovca ino peveci so jo odšli po slavenskem nara-
 čju dragih svetega, ino kadar so leti odpeli svojo vrsto, so jo godci po njih vpra-
 li, da je bilo kaj. Če so leti jezjali, so jeli duhovniki peti drugo vrsto; peveci so jim
 odpravili ali odgovarjali kakor poprej, potem pa godci, ino tako dalje so se vrst-
 tili dokler niso prišli do odločnega mesta; kjer je bila navada blagoslavit ljud-
 stvo in polje. Prdsi na navedeno mesto so se vsi postavili; ondi je bil stariček
 že pripravjen, na njegovo presveto kešino sledi tačen postavili, ko je diakon jel
 so. evangelj. Na tleh okrog in okrog so bile cvetlice potrosene, ino v lepim radu so
 letali kuzjaji²⁾, nato duhovniki poklekali pred so. kešino sledovce. Če se je jel
 peti ev. evangelj, so strelci nabivali svoje puške; godci in klučki³⁾ so potikna-
 li, z zvončke zvonovi smolknili; ljudstvo je stalo, vse tisto sam duhovnik je
 jel na glas so. evangelj. Če je bil ta dobesed, je vse ljudstvo pokleknilo. Pod
 župnik je samolil odločie molitve, ino pri prvi besedi svetega blagoslava sproži
 najbolj stolec svojo puško, ino to je bilo znamenje svete kešine sledi počastiti.
 Ščas so jeli prvi strelci, ki so bili v procesiji; pokali in tako so se vrstili do po-
 slednjih. Za hip so jeli zvončki spet klučkati, z zvončke veselo tunkati, godci je sa-
 dostno refate, ino na gribu⁴⁾ martalati⁵⁾ kucati, štirih vrim, štirih repot, tako
 kucanje je bilo tačen, da je na dolina vedno dalje dalje po potokih ino po ja-
 mah se je odmevalo, kakor vrt ino vrtu, kakor hujš dukič⁶⁾. Če se je ujal⁸⁾
 pri odločnem blagoslavu, dokler se niso naga, vrnili v ves. Prdsi v čas, grede v pro-
 cesiji vsi kuzjaji, otocičji ino strelci, so vsi bili poročana vsak dva kloba kloba
 po krajci ino po dokončani procesiji tudi nekaj vina. Potem se je začela pata so. maša
 z oglašami; zaključje se je obknil svete obred z blagoslavo; ino tudi tačen so spet vsi
 strelci zvončji pokali; klučki vedno klučkali, na gribu martalati gromeli.
 Ljudstvo je v cerkvi glasno jelo. Čestno te ino ogyle so odružile njih gla-
 sove. — Moj kraj: to je pač presunilo serce vsakemu pričujočemu kristjancu
 ino maršketincu, so se vedle volje poročik. Na vsih krajih so nas hodili da-
 ni čisti den obiskavati ino vsi začudeni nad našo narodno procesijo, so se
 z plačnimi očmi po nas ozerali, ko take procesije ni nikoli bilo viditi na kešini.
 Po dokončani sveti obred so se naši slavni mirni po gostovnicah nekaj
 okrepili ino proti večeru so se vrnili na svoje domovine; ino ni pomniti, da bi
 se bili, celo obročeni, kdaj med seboj, poškolavali; tako mirno ino potno so se razšli.
 Zdej pa, kako je? — Godci so šli rahlo zvončji, jih ni več k procesiji; stari obknil
 tudi ni več viditi, ker so nas lastke oblačila pokrivali; to je žalostno viditi! Na pušk
 tudi ni več ne duhanje slika, ino navede njih videti stariček, ki so o svojih mladik
 letih na deni puško nositi, zdaj pobožno z parjano svečo dušijo⁹⁾ gupsa kristusa.
 So se pa vsi slavni gladi, da ni tako slab stoji na procesija, kakor o starih
 časih, ker nimajo več svojih dragih pušk, ino maršketj, na ta den se slisim od
 ljudstvom kucati¹⁰⁾ ino zidovati: čista preklata lastka republika nas je vderbala!¹¹⁾

1) helili se
 pravi vrte
 plani
 prepjevati.
 ta glasolice
 s tem pomenu
 rabi na bene-
 čanski meji
 med slovinci.

2) kuzjaji
 Polotov.

3) zvončki
 beseda se mi
 zdi izpregane
 od klink ali
 klučk, od tih
 klučkati klučk
 klang. Bromski

4) grub = griva
 = hrib

5) mučkar, kuzjaji
 močadito
 močaditum

6) Takšen
 fant vrtel
 kakor kuzjaji
 budiče ino
 je popolnoma
 neznan in nov.

8) nedovršen
 glas od godbi;
 gačati se jim
 Slovencih in
 bene. meji slovi
 v navadi.

9) družbiti
 comitari =
 spremati,
 je sploh navad.

10) kucati
 = mrmrati

11) vderbati
 vderben
 je sploh v
 navadi
 tudi pri
 govornih
 Slovencih.